

ĐÁP ÁN THAM KHẢO TUYỂN SINH VÀO 10 ĐÀK LAK
NĂM HỌC 2023 – 2024

Câu 1 (2,0 điểm)

1. Phương thức biểu đạt chính là: Biểu cảm.
- 2.

+ Biện pháp tu từ so sánh: “...như trái bầu già”

+ Tác dụng: Thể hiện tình cảm sự vất vả hi sinh của mẹ để nuôi lớn dạy dỗ người con. Qua đó làm cho những câu thơ thêm sinh động gợi nhiều cảm xúc cho người đọc.

3. Người con rất yêu thương, kính trọng và biết ơn với những hi sinh vất vả mà người mẹ đã phải trải qua để có thể nuôi lớn được người con. Vì để cho con có cuộc sống tốt nhất, người mẹ đã cố gắng cho con được vươn mình lên thành phố hoa lệ còn bản thân mình vẫn lủi thủi vùng quê để chắt chiu từng đồng cho con, phải tự mình gánh vác tất cả.

Câu 2: (3,0 điểm)

a) Mở bài

- Giới thiệu vấn đề: tình mẫu tử.
- Dẫn dắt vào bài bằng các tình cảm cao quý trong cuộc sống của mỗi người: tình cảm gia đình, tình anh em, tình cảm bạn bè, tình yêu quê hương, đất nước...
- Nhấn mạnh tình mẫu tử là tình cảm có vị trí đặc biệt quan trọng

a) Thân bài

*** Giải thích khái niệm về tình mẫu tử:**

- “mẫu” có nghĩa là mẹ, “tử” có nghĩa là con

=> Theo nguyên nghĩa thì “mẫu tử” có nghĩa là mẹ con.

- Tình mẫu tử là tình cảm thiêng liêng giữa mẹ và con, thể hiện sự gắn bó, yêu thương và chăm sóc, che chở, bảo vệ... của người mẹ dành cho con.

*** Biểu hiện của tình mẫu tử**

- Mẹ luôn là người nâng đỡ, chở che cho con ngay từ những ngày đầu chập chững.
- Khi lớn lên, mẹ cũng luôn sát cánh cùng con trên đường đời đầy gian lao, thử thách
- Mẹ dành cả cuộc đời lo lắng cho con mà không mong một sự đáp đền, bởi niềm hạnh phúc lớn nhất của mẹ là được nhìn thấy các con hạnh phúc, trưởng thành.
- Mẹ luôn tha thứ mọi lỗi lầm của con.

(Lấy dẫn chứng trong thực tế đời sống và trong văn học)

- Sự kính trọng, quan tâm, lo lắng của con khi mẹ ốm đau bệnh tật.

*** Vai trò, ý nghĩa của tình mẫu tử**

- Tình mẫu tử là tình cảm có vị trí đặc biệt và thiêng liêng trong lòng mỗi người bởi:
 - + Đó là tình cảm đầu tiên mà mỗi người sinh ra đều cảm nhận được và sẽ gắn bó với nó trong suốt cuộc đời: từ khi mẹ mang nặng đẻ đau, nâng đỡ con khi chập chững vào đời, sánh bước cùng con qua từng nấc thang của cuộc đời. Cuộc đời của người con cũng chính là cuốn nhật ký của người mẹ.
 - + Là tình cảm mang tính cao cả: mẹ là người bao dung ta trong mọi hoàn cảnh, là nơi cho ta nương tựa mỗi lần vấp ngã, là nơi để ta gửi gắm những điều thầm kín, là nguồn động lực giúp ta vững vàng trong giông tố.
 - + Tình mẫu tử cũng là tình cảm tự nhiên và mang tính trách nhiệm (lấy dẫn chứng thực tế)
 - + Tình mẫu tử có cội rễ sâu xa từ lòng nhân ái - truyền thống đạo lí của dân tộc ta hàng nghìn đời nay (dẫn chứng)
- Nếu được sống trong tình mẫu tử thì con người ta sẽ vô cùng hạnh phúc, còn nếu thiếu thốn tình mẫu tử thì sẽ là người chịu thiệt thòi và bất hạnh (dẫn chứng).
- Tình mẫu tử có thể soi sáng con đường cho mỗi người, giúp con người thức tỉnh khi lầm đường lạc lối, sống tốt hơn và sống có trách nhiệm hơn.
- Tình mẫu tử là sức mạnh kì diệu giúp con người vượt lên những khó khăn của cuộc sống

*** Trách nhiệm của mỗi con người trước tình mẫu tử:**

- Tình mẫu tử là tình cảm vô cùng bao la, rộng lớn và vĩ đại, mẹ là người đã suốt đời hi sinh vì con. Chính vì thế con cái cần biết trân trọng những tình cảm đó và phải sống làm sao để xứng đáng với tình cảm đó.
- Không ngừng nỗ lực học tập, tu dưỡng đạo đức, trở thành con người có ích cho xã hội để đền đáp lại những tình cảm cao cả mà mẹ dành cho ta. Bởi điều mà mỗi người mẹ mong muốn chỉ là con mình khôn lớn nên người.
- Không được có những hành động trái với đạo làm con như vô lễ, bất kính với mẹ, đối xử không tốt với mẹ, hay hơn cả là sử dụng bạo lực, bỏ rơi mẹ của mình. Đây như một tội ác không thể tha thứ được.
- Có những hành động thiết thực, cụ thể để đáp đền tình cảm của mẹ dành cho mình : biết vâng lời, nghe theo lời dạy bảo của cha mẹ; siêng năng học hành để không phụ công ơn nuôi dưỡng, quan tâm, giúp đỡ từ những việc nhỏ nhất.
- Phê phán những hành động đi ngược lại với đạo lí: mẹ bỏ rơi con hay con đối xử không tốt với mẹ, bỏ mặc mẹ.

c) Kết bài

- Khái quát lại vai trò, ý nghĩa quan trọng của tình mẫu tử.
- Rút ra bài học cho bản thân.

Tình mẫu tử là thứ tình cảm thiêng liêng, cao quý nhất đối với mỗi người. Cần trân trọng tình cảm ấy, sống làm sao cho thật xứng đáng với công ơn sinh thành và dưỡng dục của cha mẹ. Như lời Phật răn dạy “Ai còn mẹ xin đừng làm mẹ khóc - đừng để buồn lên mắt mẹ nghe không”.

Câu 3: (5,0 điểm)

I/ Mở bài: Giới thiệu tác giả, tác phẩm, vấn đề nghị luận

Nguyễn Thành Long là một trong những cây bút tiêu biểu của nền văn xuôi hiện đại Việt Nam. Trong suốt cuộc đời cầm bút của mình ông đã để lại nhiều tác phẩm văn học có giá trị mà đặc sắc nhất là truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa”. Đọc tác phẩm ta bắt gặp những con người lao động thầm lặng mà đầy ý nghĩa trong công cuộc xây dựng đất nước mà tiêu biểu nhất là nhân vật anh thanh niên. Mặc dù phải sống và làm việc trong điều kiện khắc nghiệt nhưng ở anh thanh niên lại tỏa sáng nhiều phẩm chất tốt đẹp đáng để chúng ta ngưỡng mộ, học tập. Chúng ta hãy đến với lời tâm sự của bác họa sĩ và cô kĩ sư để hiểu thêm vẻ đẹp của nhân vật này.

II/ Thân bài

1/ Khái quát

– Hoàn cảnh sáng tác: “Lặng lẽ Sa Pa” là kết quả của chuyến công tác ở Lào Cai trong mùa hè năm 1970, sau này được in trong tập “Giữa trong xanh” (1972). Đây là truyện ngắn tiêu biểu ở đề tài viết về cuộc sống mới hòa bình, xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Miền Bắc. Truyện kể về cuộc gặp gỡ bất ngờ giữa nhân vật anh thanh niên với cô kĩ sư và bác họa sĩ để từ đó ca ngợi những con người những công việc thầm lặng.

– Khái quát chủ đề: Đoạn trích trên là lời tâm sự của anh thanh niên với ông họa sĩ và cô kĩ sư khi hai người lên thăm nhà anh trên đỉnh cao Yên Sơn. Qua đoạn trích ta thấy được ở anh một tình yêu nghề, một người có tinh thần trách nhiệm cao trong công việc, một người có lí tưởng sống tốt đẹp.

2/ Phân tích nhân vật anh thanh niên trong đoạn trích

a/ Giới thiệu về hoàn cảnh sống và công việc của anh thanh niên.

– Đoạn trích đưa ta đến vùng đất Sapa để gặp một chàng thanh niên 27 tuổi làm công tác khí tượng kiêm vật lí địa cầu. Tuy là nhân vật chính của tác phẩm, nhưng anh xuất hiện không nhiều chỉ qua lời giới thiệu của bác lái xe và hiện ra trong cuộc gặp gỡ đầy bất ngờ, ngắn ngủi với ông họa sĩ và cô kĩ sư nhưng cũng đủ để nhân vật anh thanh niên tỏa sáng.

– Đó là một chàng trai 27 tuổi, sống một mình trên đỉnh Yên Sơn cao 2600m. Quanh năm làm bạn với thiên nhiên cây cỏ mây mù, lạnh lẽo, hoàn toàn vắng bóng con người. Khó khăn lớn nhất không phải là thiên nhiên khắc nghiệt mà chính là nỗi cô đơn.

– Công việc chính của anh là: đo nắng, đo mưa, đo gió, tính mây, đo chấn động mặt đất.

=> Góp phần dự báo thời tiết, phục vụ lao động sản xuất và chiến đấu.

– Gian khổ nhất là làm việc lúc 1h sáng, dù mưa gió tuyết lạnh thế nào cũng phải trở dậy ra ngoài làm việc.

=> Quả thực điều kiện sống và làm việc đó của anh thanh niên là vô cùng gian khổ và khắc nghiệt, là một thử thách lớn đối với tuổi trẻ vốn thích tự do, bay nhảy, phóng khoáng. Nhưng chính hoàn cảnh sống khắc nghiệt ấy lại có thể để anh tỏa sáng nhiều phẩm chất.

b/ Cảm nhận về đẹp của anh thanh niên qua đoạn trích

- *Trước hết ở đoạn trích ta thấy anh thanh niên là một người yêu nghề, có niềm đam mê với khoa học.*

– Mở đầu đoạn trích ta thấy anh những suy nghĩ, chia sẻ với ông họa sĩ về công việc của mình vô cùng tích cực: *“Khi làm việc ta với công việc là đôi sao gọi là một mình được”*. Một quan niệm thật giản dị nhưng thể hiện một lẽ sống đẹp. Anh coi công việc như một người bạn của mình và anh hiểu rằng công việc của anh còn gắn bó với bao công việc của bao anh em, đồng chí dưới kia. *“Công việc của cháu còn gắn với việc của bao anh em, đồng chí dưới kia”*. Bên cạnh anh còn biết bao anh em đồng chí cùng đồng hành với anh, cùng anh âm thầm làm việc phấn đấu hết mình vì việc chung nên ko thể gọi là *“1 mình được”*

– Anh tiếp tục lời tâm sự chân tình, cởi mở: *“Công việc của cháu gian khổ thế đấy, chứ cất nó đi, cháu buồn đến chết mất”*. Thực tế công việc vào giờ “ốp” đầy gian nan và vất vả. Chỉ một mình anh đúng một giờ sáng, phải dậy đúng giờ, phải đi ra ngoài trời giá lạnh” gió tuyết & lặng im”, núi non trùng điệp lạnh lẽo, hoang vu. Đó là 1 thử thách lớn không phải ai cũng dễ dàng vượt qua. Nhưng lạ lùng làm sao” *cất nó đi cháu buồn đến chết mất”*.

=> Lời tâm sự chân thành làm ta khâm phục biết bao. Không biết tự bao giờ anh đã yêu công việc đầy gian khổ ấy. Được sống nơi này để làm việc, được cống hiến với anh là niềm hạnh phúc lớn nhất cuộc đời. Nhân vật anh thanh niên đã giúp ta hiểu hơn về thế hệ cha ông trong những năm đầu của thập niên 70 ở thế kỉ XX, về tinh thần xây dựng CNXH của nhân dân ta ở miền Bắc.

- *Một người sống có lý tưởng, có trách nhiệm.*

– Không chỉ yêu nghề, anh thanh niên trong đoạn trích này còn là một người sống có lý tưởng, có trách nhiệm. Anh ý thức một cách rất rõ ràng: *Mình sinh ra là gì, mình để ở đâu, mình vì ai mà làm việc?*.

Mặc dù trẻ tuổi nhưng anh không hời hợt. Anh sống một mình nhưng không cô đơn vì lúc nào trong tư tưởng của anh mục đích sống, lẽ sống vẫn luôn luôn tồn tại và nhắc nhở. Làm một công việc đơn độc, phải dậy vào lúc nửa đêm, phải ra ngoài trời lúc mưa bão, lạnh lẽo, anh có thể nằm ở trong nhà, lấy sổ liệu cũ mà gọi bộ đàm về để báo cáo. Nhưng anh không làm điều đó. Vì anh có trách nhiệm và anh hiểu rõ việc anh làm ở đây có liên quan, có ảnh hưởng đến cuộc sống lao động và chiến đấu của rất nhiều người lúc bấy giờ. Một con người như anh thật đáng để ta trân trọng biết bao.

- *Một người sống cởi mở chân thành, quý trọng tình cảm.*

– Cùng với vẻ đẹp của tình yêu nghề, của tinh thần trách nhiệm, anh thanh niên còn là một người sống cởi mở, chân thành và rất quý trọng tình cảm. Chỉ gặp họa sĩ và cô kỹ sư một cách tình cờ, trong thời gian rất ngắn ngủi 30 phút, thế nhưng anh đã tâm tình cởi mở biết bao điều về công việc của mình với họ. Anh cứ thủ thỉ tâm tình trò chuyện như đã quen thân tự bao giờ. Bởi với anh được gặp người, trò chuyện với mọi người là 1 niềm mong mỏi. Anh khẳng định nỗi khao khát của mình: *Còn người thì ai mà chả “thèm” hờ bác?*

=> Nỗi thèm người của anh là một nhu cầu chính đáng, đáng quý. Điều đó cho thấy nỗi khao khát giao cảm được trò chuyện của một con người sống cởi mở, nồng nhiệt. Chính bởi sống cởi mở quý trọng tình cảm mà “*Không vào giờ “ốp” là cháu xuống chơi, lâu thành lệ*”. Nghĩa là gặp người, giao cảm trò chuyện với mọi người đã trở thành nhu cầu, thành niềm hạnh phúc của anh. Sự chân thành, cởi mở quý trọng tình cảm của anh khiến ta xúc động và trân trọng vô cùng.

- *Một người ham học hỏi, rất quan tâm đến đời sống nội tâm.*

Không chỉ vậy, anh thanh niên còn là một người ham học hỏi và rất quan tâm đến đời sống nội tâm. Ngắm nhìn cô kỹ sư đang mải mê đọc sách, anh nói: “*Cô cũng thấy đấy, lúc nào tôi cũng có người trò chuyện. Nghĩa là có sách ấy*”. Vậy là sống nơi Sa Pa lạnh lẽo, anh ko cô đơn buồn tẻ vì đã có sách làm bạn. Sách giúp đỡ đời sống tinh thần của anh thêm phong phú, giúp anh mở rộng tri thức vốn sống để không ngừng theo kịp thời đại. Anh tự lo liệu xoay sở để thường xuyên có sách đọc. Sách không chỉ giúp anh nâng cao hiểu biết, nâng cao kiến thức, sách còn giúp anh khuây khoả trong những phút giây rảnh rỗi. Vì vậy sống một mình trên đỉnh cao Yên Sơn anh không cảm thấy cô đơn vì lúc nào bên cạnh cũng có sách. Say mê đọc sách là một thói quen, một đức tính đáng quý ở anh.

3/ Đánh giá

– Như vậy, bằng cách kể chuyện tự nhiên, chân thực, bằng sự đan xen giữa tự sự và miêu tả, đoạn trích đã giúp người đọc cảm nhận được trọn vẹn những vẻ đẹp trong tâm hồn nhân vật anh thanh niên- một chàng trai có lí tưởng sống cao đẹp, có tình yêu nghề, quý trọng tình cảm và rất ham học hỏi. Anh thanh niên chính là hình ảnh đại diện của thế hệ trẻ VN thời kì chống Mỹ cứu nước. Xây dựng nhân vật này, Nguyễn Thành Long muốn gửi vào đó lời ngợi ca đến những con người đang ngày đêm thầm lặng cống hiến cho dân tộc.

4/ Liên hệ mở rộng

Nhân vật anh thanh niên trong truyện ngắn “ Lặng lẽ Sa Pa” của Nguyễn Thành Long gợi ta nhớ đến hình ảnh những cô gái thanh niên trong truyện ngắn “ Những ngôi sao xa xôi” của Lê Minh Khuê đó là ba cô gái thanh niên xung phong tuổi đời còn rất trẻ, họ là những trinh sát mặt đường trên tuyến đường Trường Sơn máu lửa trong thời kì kháng chiến chống Mỹ cứu nước.

– Anh thanh niên trong truyện ngắn “ LLSP” và những cô gái thanh niên xung phong họ là những nhân vật khác nhau trong các tác phẩm khác nhau. Họ khác nhau về giới tính, về môi trường sống , về hoàn cảnh công việc... nhưng họ đều có một điểm chung đó là họ đều lặng lẽ cống hiến tuổi trẻ, tuổi thanh xuân của mình trong công việc bảo vệ đất nước thật đáng ngợi ca và được ghi nhớ mãi mãi.

III/ Kết bài:

Chiến tranh đã lùi xa, đất nước đã thanh bình, ngày nay chúng ta được sống bình yên, hạnh phúc khiến ta càng trân trọng sự cống hiến thầm lặng của các thế hệ cha anh. Vì thế đã nhiều năm trôi qua nhưng đến nay truyện ngắn “ LLSP” của nhà văn Nguyễn Thành Long vẫn nguyên giá trị, và để lại trong lòng bạn đọc nhiều ấn tượng khó quên. Qua cuộc trò chuyện của anh thanh niên với cô kĩ sư và bác họa sĩ, đoạn trích đã khắc họa một trong những phẩm chất đáng quý ở anh thanh niên – một con người sống có lí tưởng, sống có trách nhiệm, nhiệt tình cống hiến sức trẻ cho đất nước. Anh thanh niên đã trở thành tấm gương cho thế hệ trẻ chúng ta học tập và noi theo. Với những giá trị trên truyện ngắn “ LLSP” qua bao thăng trầm của lịch sử vẫn còn mãi trong lòng bạn đọc hôm nay và mai sau.